

Spis treści

Wprowadzenie	9
--------------------	---

Część I

WOKÓŁ EDUKACYJNYCH IDEI, KONCEPCJI I IDEOLOGII

Wiesław Jamrożek

Kongresy pedagogiczne w rozwoju myśli i praktyki edukacyjnej w II Rzeczypospolitej	15
---	----

Krzysztof Jakubiak

Dążenia do wzmocnienia funkcji wychowawczej szkoły w pedagogice II Rzeczypospolitej	29
--	----

Łucja Kabzińska, Krzysztof Kabziński

Funkcja wychowawcza szkoły w świetle trendów i nurtów pedagogicznych okresu międzywojennego	35
--	----

Hanna Wójcik-Łagan

Kult Józefa Piłsudskiego w szkolnej edukacji historycznej 1932–1939	57
---	----

Beata Topij-Stempińska

Wychowanie państwowo-obywatelskie na łamach czasopisma „Młody Las” (1938–1939)	77
---	----

Magdalena Lidia Boczoń

Antynomia swobody i przymusu w wychowaniu w pedagogice kultury okresu II Rzeczypospolitej	85
--	----

Część II

SZKOŁA I INSTYTUCJE WSPOMAGAJĄCE – W POSZUKIWANIU OPTIMALNYCH ROZWIĄZAŃ

Teresa Gumuła

Gimnazjum jako środowisko innowacji pedagogicznych (1905–1939)	95
--	----

<i>Stefania Walasek</i>	
Kształcenie muzyczne w szkołach II Rzeczypospolitej	109
<i>Marzena Pękowska</i>	
Programy nauczania w polskich zakładach specjalnych do 1939 roku	125
<i>Renata Olszowiec</i>	
Szkolnictwo specjalne i opieka nad dziećmi niepełnosprawnymi w II Rzeczypospolitej. Wybrane problemy	139
<i>Iwonna Michalska</i>	
Biblioteka szkoły powszechnej w Polsce międzywojennej – organizacja, kierunki prac i problemy w działalności	147
<i>Barbara Łuczyńska</i>	
Towarzystwo Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych oraz jego wpływ na edukację w II Rzeczypospolitej	161
<i>Grzegorz Michalski</i>	
Stanowisko Związku Inspektorów Szkolnych w Rzeczypospolitej Polskiej wobec problemów ustroju szkolnego w latach międzywojennych	173
<i>Kinga Szymczak</i>	
Działalność Oficyny Wydawniczej „Książnica-Atlas” na rzecz szkoły i edukacji w latach 1924–1939	185

Część III

POZASZKOLNE ŚRODOWISKA EDUKACYJNE – WSPÓLNIE KU SPOŁECZEŃSTWU OBYWATELSKIEMU

<i>Małgorzata Skotnicka</i>	
Rodzina ziemiańska i inteligencka a wychowanie w dwudziestoleciu międzywojennym w świetle pamiętników i wspomnień	199
<i>Elżbieta Magiera</i>	
Udział polskiego ruchu spółdzielczego w propagowaniu kształcenia i wychowania spółdzielczego w II Rzeczypospolitej	217
<i>Tomasz Maliszewski</i>	
Kuźnia samodzielnej myśli chłopskiej: polskie uniwersytety ludowe międzywojnia i ich słuchacze	235
<i>Edyta Głowacka-Sobiech</i>	
Edukacja obywatelska w harcerskim systemie wychowawczym w okresie II Rzeczypospolitej	253

Lucyna Szypulska-Kamyk

Miejsce i rola wychowawcza Związku Harcerstwa Polskiego w szkolnictwie II Rzeczypospolitej	263
---	-----

Teresa Jaroszek

Obowiązkowe nauczanie w Wojsku Polskim w II Rzeczypospolitej wobec potrzeb społeczeństwa i odbudowy państwa	271
--	-----

Część IV

PAŃSTWO A EDUKACJA: WŚRÓD MNIEJSZOŚCI I W REGIONIE

Eleonora Sapia-Drewniak

Spółeczność lokalna wobec polskiego szkolnictwa mniejszościowego na Śląsku Opolskim w okresie międzywojennym	281
---	-----

Urszula Wróblewska

Działalność oświatowa mniejszości tatarskiej wobec polityki II Rzeczypospolitej	291
--	-----

Mirosław Łopot

Dzieje Domu Sierot Żydowskich w Krakowie (1846–1939)	299
--	-----

Anna Glimos-Nadgórska

Podstawowe problemy szkolnictwa autonomicznego województwa śląskiego (1922–1939)	317
---	-----

Jiří Mihola

Działalność edukacyjna żeńskich instytucji zakonnych na ziemiach czeskich w II połowie XIX i w XX wieku. Na przykładzie kongregacji w Brnie	335
--	-----

Andrzej Gąsiorowski

Kierunki współpracy młodzieży polskiej z Wolnego Miasta Gdańska i Prus Wschodnich w latach 1918–1939	343
---	-----

Agnieszka Szarkowska

Szkoła prywatna w II Rzeczypospolitej – szansa czy konieczność? Na przykładzie uczniów szkół gimnazjalnych w województwie białostockim	357
---	-----

Dotychczas w serii **SZKOŁA – PAŃSTWO – SPOŁECZEŃSTWO** ukazały się:

Tom I: *Z dziejów polskiej kultury i oświaty od średniowiecza do początków XX wieku* pod redakcją naukową Krzysztofa Jakubiaka i Tomasza Maliszewskiego

Tom II: *W kręgu dorobku edukacyjnego II Rzeczypospolitej* pod redakcją naukową Krzysztofa Jakubiaka i Tomasza Maliszewskiego

Tom III: *Edukacja w warunkach zniewolenia i autonomii (1945–2009)* pod redakcją naukową Elżbiety Gorloff, Romualda Grzybowskiego i Andrzeja Kolakowskiego

Historia bywa nauczycielką życia, ale zjawiającą się najczęściej za późno. Te opóźnienia następują zwykle wtedy, kiedy historycy ociągają się z podejmowaniem badań niedawnej przeszłości, tłumacząc to swoje stanowisko potrzebą nabierania „dystansu”. Odległy dystans dostarcza co prawda historykom pewnego komfortu, ale jednocześnie ich ustalenia posiadają mniejszą przydatność dla doskonalenia życia. Redaktorzy recenzowanego tomu takiego komfortu jednak nie szukali, nie odwoleli badań w czasie i dlatego można przypuszczać, że badania i opracowania, jakie tutaj zgromadzili, dobrze posłużą współczesnej praktyce edukacyjnej, a także – kto wie, czy może nie w jeszcze większym stopniu – będą przydatne w procesie akademickiego kształcenia nauczycieli. [...]

Główną cechą opracowań składających się na ten tom jest zawarte w nich bogactwo materiału informacyjnego. Dominują zagadnienia dotyczące szkolnictwa, ale omawiane są także instytucje pozaszkolne, uzupełniające i wspomagające szkolnictwo w okresie II Rzeczypospolitej. Jest to oczywiście zjawisko pozytywne. [...] Widać przy tym dużą troskę Redaktorów o sensowne scalenie i uporządkowanie rozległego materiału. Wśród opracowań przeważają obszernie omówienia oparte na literaturze przedmiotu, ale nie brak też studiów wykorzystujących źródła archiwalne i pierwotne. Ta ostatnia okoliczność znacznie podnosi wartość dzieła. [...] Publikacja zawiera wiele informacji, które dotąd jeszcze nie funkcjonowały w obiegu polskiej myśli historyczno-pedagogicznej.

Z recenzji wydawniczej prof. zw. dr. hab. Antoniego Smolańskiego